

Nosaltres, els catalans

Víctor Alexandre, *Nosaltres, els catalans*, Editorial Pòrtic, Barcelona 2008.

Fa una dècada que Víctor Alexandre va publicar l'exitós llibre *Jo no sóc espanyol*, on entrevistava diverses personalitats dels Països Catalans que s'expressaven sense embuts al voltant de la catalanitat i el sentiment de no pertinença a

la nació espanyola. Va ser un llibre celebrat, provocatiu i necessari per a esbandir complexos identitaris. Ara l'autor reprèn la fórmula de l'entrevista en *Nosaltres, els catalans*, on ens presenta vint persones que comparteixen la particularitat de sentir-se catalanes tot i tenir uns orígens familiars i de naixença en països diversos d'arreu del planeta. L'autor, tal com explica en el pròleg, manlleua el títol del clàssic *Nosaltres, els valencians* (1962), de Joan Fuster, amb una clara intencionalitat: així com el sociolingüista valencià criticava en el seu assaig l'actitud nacional passiva i feble dels valencians al llarg de la història, Alexandre posa també al descobert la tebior secular i enganxifosa de l'actitud que mostren molts catalans envers la nació i la llengua. I ho fa en presentar-nos aquests vint «novinguts» –que, òbviament, ja han deixat de ser-ho– del tot integrats en la nostra societat fins al punt de sentir-se tan catalans (per no dir més) com els autòctons.

Els punts d'origen d'aquests vint catalans són dispersos: des de l'Argentina (Patricia Gabancho)

fins a Palestina (Salah Jamal), passant per Nord-amèrica (Sam Abrams), Iraq (Pius Alibek), Anglaterra (Mathew Tree) o el País Basc (Txiki Begiristain), així com Alemanya, l'Índia, Austràlia, Andalusia, Galícia, el Congo, Sud-àfrica... Tots ells són models d'integració a la terra que els acull i que han escollit per a estar-s'hi, i les entrevistes són una passejada pels seus records, vivències i motius. En tractar-se d'un mitjà escrit, no podem escoltar els entrevistats amb els seus accents respectius. Alexandre, tanmateix, ens ho transmet i, d'aquesta manera, sabem que Mia Ramondt, d'origen holandès, parla el català a la manera de València; que Cillie Motzfeldt, nascuda a Noruega, parla amb accent nordcatalà, o que Sachimi Sasaki, nascuda al Japó, parla la nostra llengua amb accent mallorquí. La diversitat dins la diversitat.

Aquest és un llibre no apte per a hispanocèntrics, perquè evidencia que la nació i la llengua catalanes no són uns invents creats per a fer-los la guitza, sinó una realitat. Ara bé, els catalans «autòctons» tampoc no hi surten

gaire ben parats: els entrevistats es queixen que a casa nostra molt sovint se'ls parla en castellà, menyspreant d'aquesta manera l'esforç que ells fan per parlar la nostra llengua, per raons estrambòtiques com saber de quin país procedeixen (com li passa a Adriana Gil, nascuda a Mèxic) o en veure el seu color de pell (com explica Mbaye Gaye, originari del Senegal). El cas de Gaye, a més, és colpidor perquè va ser detingut i agredit per la policia espanyola –a Barcelona mateix– per ser negre i per no deixar de parlar català (dos factors que, units, encara enervaven més els seus agressors).

En conclusió, aquests vint catalans vinguts d'arreu del planeta deixen en evidència els catalans «d'aquí» –els de peu però també les editorials, els mitjans de comunicació i les institucions– i desarmen l'argument fallaç segons el qual la nova immigració posarà fi a la llengua catalana. Ben al contrari: el poder d'integració de la llengua és enorme, com podem comprovar en els exemples d'aquest llibre. ♦

ANNA PORQUET I BOTEY

Realitat i vitalitat de la llengua catalana

Jordi Solé i Camardons, *Realitat i vitalitat de la llengua catalana. Un itinerari per dir la realitat de la llengua dels Països Catalans*, FOLC – Federació d'Associacions per la Llengua, Barcelona 2009.

Aquest llibre recull, en principi, les informacions i els comentaris que apareixen en els vint-i-dos plafons de l'exposició «Realitat i vitalitat de la llengua catalana», que la FOLC (<http://www.folc.cat/>) presentà el novembre del 2008 en l'Institut d'Estudis Catalans i que, d'aleshores ençà, s'ha pogut veure en diversos punts dels Països Catalans. Commissionada pel sociolingüista i escriptor Jordi Solé i Camardons (autor de llibres, entre altres, com *La llengua que ens va parir. Set pensadors a la recerca del català*; *Sociolingüística per a joves. Una perspectiva catalana*; *Text i context. Lectures des de la sociolingüística*; *Sobirania Sociolingüística Catalana*; *Iniciació a la Sociolingüística*; *Història social i política de la llengua catalana*; *Diccionari de Sociolingüística...*), l'exposició ens mostra els territoris on es parla el català, la diversa realitat sociolingüística de la nostra llengua, i la vitalitat i la història del nostre idioma.

A més, però, en el llibre s'hi inclouen totes aquelles informacions que, per motius d'espai, no es van poder recollir en els plafons. I es fa mitjançant uns 230 subapartats que s'enriqueixen amb la inclusió de notícies de diari que ens indiquen el dia a dia de la llengua. Se'ns expliquen els temes següents: la persecució (política) i la renaixença de la llengua; l'actual militantisme lingüístic i el voluntariat per la llengua (és especialment interessant l'apartat que dedica a les entitats d'arreu del territori que treballen per la llengua); la vitalitat de la llengua catalana al llarg de la història (ens parla dels nostres autors literaris més representatius, dels nostres grans pedagogs, d'obres tan magnes com el *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana* de Joan Coromines o del *Diccionari català-valencià-balear* de Mn. Alcover i Francesc de B. Moll, del que ha significat la immersió lingüística...); la realitat sociolingüística actual (variants del català, actituds lingüístiques, el català en la cançó,

en la xarxa, en la premsa, en els mitjans de comunicació...); la realitat de la llengua en els diversos territoris catalans (País Valencià, Illes Balears i Pitiüses, Catalunya del Nord, Principat de Catalunya, Principat d'Andorra, l'Alguer); els catalans universals. Tot plegat, a més, acompanyat d'unes breus bibliografies (molta documentació es troba en línia) que permeten al lector interessat d'aprofundir en els temes. Sens dubte, es tracta d'una informació essencial que tot ciutadà interessat per la llengua i pel país hauria de conèixer.

El llibret acaba amb la reproducció dels vint-i-dos plafons de l'exposició, que ens donen una imatge molt visual del pols de la nostra llengua. ♦

PERE MAYANS I BALCELLS